

Žužemberk – pomembni dogodki NOB 1941–1945

Žužemberk 1941–1942



Žužemberk – trg



Žužemberk – Breg



Žužemberk pred 2. svetovno vojno



Žužemberk – levi breg

Žužemberk je cestno križišče, zato je bil med 2. svetovno vojno pomembna strateška točka. Leži v Gornjekrški dolini. Reka Krka ga deli na dva dela, ki ju povezuje most. Hribi, ki ga obkrožajo, so Gradenška gora, Plešivica, Lisec in Sveti Peter na Rogu. Ljudstvo je bilo revno, preživljalo se je predvsem z živinorejo in priložnostnim zaslužkom. Precej jih je šlo tudi v tujino iskat delo in zaslužek. V samem

Žužemberku je bilo precej obrtnikov, gostilničarjev in trgovcev. Pod gradom je bila majhna usnjarna, ki pa je zaposlovala le štiri delavce.



Franci Lavrič

V Kraljevini Jugoslaviji imel prve stike s Komunistično partijo Jugoslavije Franci Lavrič. Ta je sodeloval z Jožetom Slakom iz Dobrniča. Dokaz tega sodelovanja je Slakovo pismo Lavriču, v katerem mu poroča o političnih razmerah na Dolenjskem in v samem Novem mestu. Pismo je shranjeno v Dolenjskem muzeju.



Hiša na trgu, v kateri je bila karabinjerska postaja

V Žužemberku so sovražnika prvič videli 13. aprila 1941. Takrat se je skozi kraj pomikala proti Novemu mestu prva italijanska motorizirana in kolesarska enota, vendar se italijanski vojaki takrat še niso naselili v Žužemberku. V hiši na trgu so se naselili le karabinjerji z enim orožnikom.



Grajska kašča

3. maja 1941 je prišlo v Žužemberk okoli 300 vojakov italijanske kraljeve vojske in nekaj fašistov, ki so se naselili v grajski kašči na trgu. Poveljstvo je bilo na sodišču, fašistična oblast pa se je naselila v Košičkovi hiši. Po dveh mesecih so fašisti odšli, ostali so samo vojaki. V naslednjih mesecih so šle skozi Žužemberk

večkrat kolone vojakov. Včasih so za nekaj časa ostali, vendar so kmalu odšli.



Smrketova hiša pri mostu v Žužemberku

Glavno oporišče in zbirališče partizanske dejavnosti je bilo v začetku Smrketova hiša pri mostu v Žužemberku. Njihov nasprotnik v Žužemberku ni miroval. Rezervni oficir Rado Slanc je ilegalno vodil četniško skupino. Pomagači so bili kaplan Jenko, žandarmerijski narednik Peter Karavli in drugi.



Levo Jože Smrke, desno Franc Smrke - Jošt, prvi komandant mesta



Žužemberk – levi breg

V zgodnji pomladi leta 1942 so partizani začeli v okolici Žužemberka izvajati akcije, ki so močno vznemirile sovražnika, tako da je uvedel policijsko uro, oddajo živine in drugo. V tem času je bil v Rogu ustanovljen Dolenjski bataljon, ki so ga sestavljale tri čete: Slobodanova, Duletova in Čortova.



Hiša, v kateri je bila karabinjerska postaja (fotografija, posneta po osvoboditvi)

Prva večja akcija Dolenjskega bataljona je bil napad na karabinjersko postojanko v Žužemberku. Zanj so bile določene vse tri čete. Duletova je bila določena za zasedo proti Dobrničju in Zagradcu, Čortova za zasedo proti Novemu mestu, Slobodanova pa za sam napad, ki ga je izvedla 26. marca v zgodnjih jutranjih urah pod vodstvom Žana Moreta in politkomisarja Ahaca. Udarna skupina sedmih partizanov je vdrla v karabinjersko postajo v hiši Venca Košička na trgu. Kljub uro trajajočemu boju pa partizanom

ni uspelo zavzeti postojanke. Na fotografiji so še vidne poškodbe od streliv.



Ostri vrh pri Ajdovcu

Dan je bil znak za umik v smeri Ajdovca–Ostri vrh. Kmalu po umiku je prišla posadki na pomoč italijanska motorizirana enota in začela z zasledovanjem. Italijanske enote so v velikem krogu obkolile odsek Ostrega vrha in napadle partizane. Po partizanskem napadu na postojanko so Italijani požgali Smrketovo hišo pri mostu, Jožeta Smrketa pa odgnali v novomeški zapor.



Tukaj je visela zastava nad Krko.

23. maja 1942 so aktivisti iz Žužemberka izvedli lepo akcijo. Na električni vod nad Krko pri transformatorju so izobesili slovensko zastavo. Pri obešanju zastave so sodelovali Franci Lavrič in njegov brat Emil, Anton Rakef, Emil Grzinčič in Milan Mrvar. Zastavo sta sešili Olga in Pavla Može, Grzinčič pa je na belo polje napisal na eni strani »Smrt fašizmu«, na drugi pa »Svoboda narodu«. Naslednji dan so karabinjerji takoj klicali Italijane. V Žužemberk jih je prišlo 600. Zastava je visela vso nedeljo. Šele v

ponedeljek so jo sestrelili.



Žužemberški grad

V začetku julija so partizani popolnoma blokirali Žužemberk. V jutranjih urah 13. julija so Italijani umaknili celotno posadko v Novo mesto. V zasedi pri Soteski so jih partizani napadli in jim prizadejali težke izgube. Zapadnodolenjski odred je še isti dan (13. julija) zasedel Žužemberk. Takoj so odstranili vse italijanske napise. Postavljeno je bilo prvo poveljstvo mesta na osvobojenem ozemlju. Za prvega komandanta je bil imenovan domačin France Smrke - Jošt. Trg in okolico je varovala 1. četa 3. bataljona Zapadnodolenjskega odreda.



Grajska kašča med obnovo

Na predvečer 16. julija 1942 so tržani pred bivšo grajsko kaščo postavili deset velikih smrekovih mlajev s parolami, kot je bila »ŽIVELE PRVE SVOBODNE VOLITVE, ŽIVELA LJUDSKA OBLAST!« Velika in prostorna dvorana ni mogla sprejeti vseh udeležencev. Osvobodilni odbor so volili tajno z lističi. Prvemu poveljstvu mesta in v spomin na ta pomembni dogodek je tedanji komandant Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet tovariš Franc Leskošek - Luka komandantu Žužemberka Smrketu daroval svileno slovensko zastavo.



Pehanijeva hiša

18. julija 1942 je bil v dopoldanskih urah pred bivšo Pehanijevo gostilno na trgu slavnostni miting, ki se ga je udeležilo okoli 600 ljudi. Na mitingu je v imenu Komunistične partije Slovenije govoril tovariš Edvard Kardelj, ki so ga vsi navzoči burno pozdravili. V zgodovinskem nagovoru je nakazal neizprosen in pravičen boj slovenskega naroda za osvoboditev in pozval navzoče, naj z vsemi silami podpre osvobodilni boj. Govorili so še tovariši Fajfar, Rus, Kocbek in drugi. Vsak dan so bili organizirani slovesni mitingi.



Dvor pri Žužemberku

13. julija 1942 se je začela velika roška ofenziva. Prvi sunki so bili usmerjeni prek Dvora na Lašče, Smuko in proti Staremu Logu. Italijani so v času ofenzive ostali v Žužemberku od 26. do 31. avgusta. Ker ofenziva na Rog ni uspela in so se partizani prebili iz več obročev, so Italijani začeli organizirati domače oborožene formacije »vaške straže«, ki so jih pozneje preimenovali v »Legijo smrti«.



Žužemberški grad po 2. svetovni vojni

S pomočjo duhovščine in izdajalcev so Italijani sklicali vse moške iz Žužemberka in okolice ter jih nagovarjali, naj vstopijo v vaške straže. 26. septembra so ponovno sklicali Žužemberčane, naslednji dan pa moške iz okoliških vasi na italijansko poveljstvo, ki je bilo v bivši pisarni dr. Ločnika (sedaj gostilna).

Med domače plačance so razdelili orožje.



Bivša posojilnica na trgu

Oktober se je okupator skrbno zavaroval v Žužemberku, poleg tega pa je postavil postojanke še v Ajdovcu, Selih pri Šumberku in v Hinjah. Žužemberško postojanko je ojačal z močnim oddelkom belogardistov, v katerem so bili večinoma domačini in okoličani. Nastanjeni so bili v bivši posojilnici (gostilna). Vse to je oviralo partizansko premikanje po Suhi krajini. Gubčeva brigada je zato začela s sistematičnem čiščenjem sovražnikovih postojank.



Ostanki postojanke v Ajdovcu

Pripadniki vaških straž so imeli postojanke v utrjenih oporiščih. Zasedli so predvsem cerkve, šole in ponekod tudi župnišča in prosvetne domove. Eno od takih oporišč je bilo tudi v Ajdovcu. Po prvem

streljanju so partizani pozvali belogardiste, naj se predajo, in jim obljubili življenje in osebno svobodo. Predal se je samo eden. Gubčeva brigada je oporišče med napadom 11. decembra 1942 uničila; takrat so pogoreli šola, cerkev, župnišče in prosvetni dom. Šestindvajsetim belogardistom je uspelo pobegniti k Italijanom v Žužemberk, petindvajset jih je padlo v boju, prav toliko ujetih. Za devetnajst ujetnikov je bilo ugotovljeno, da so lovili aktiviste in jih predajali Italijanom, ki so nekatere ustrelili, druge pa internirali. Za zločine v času sodelovanja z Italijani jih je brigadno vojaško sodišče obsodilo na smrt, šest ujetnikov, ki niso bili obtoženi zločinov, pa so izpustili domov. Zapisnik zaslišanja ujetnikov je ohranjen.

Vir: Škufca, J., Kocijan L. in Bregar M., Spomenik narodnoosvobodilne vojne pri Žužemberku, Novo mesto, Zveza združenj borcev za vrednote NOB, območni odbor, 2007



Sodišče – po vojni obrat Iskre

V noči med 21. in 22. decembrom 1942 je Gubčeva brigada pod vodstvom komandanta Lada Ambrožiča - Novljana napadla Žužemberk. Del brigade je zasedel položaje proti Novemu mestu, Trebnjem in Zagradcu, od koder so Italijani pričakovali pomoč. Partizani so se neopazno vtihotapili na trg in z bliskovitim napadom zajeli del posadke belogardistične postojanke v kašči na trgu. Del posadke se je rešil z begom v sodišče k Italijanom. Kljub hudi sovražnikovi obrambi se je nekaterim udarnim skupinam posrečilo prebiti do sodišča. Trikrat so zažgali sodišče, a so ga oblegani vsakokrat pogasili in se tako rešili gotove smrti. Ker se je začelo svitati, so partizani prišli do spoznanja, da lahko le s težkim orožjem uničijo sovražnika. Umaknili so se iz Žužemberka.

Lado Ambrožič – Novljan v knjigi Gubčeva brigada opiše ta napad na Žužemberk. Po ajdovškem porazu so se morali organizatorji in pripadniki belogardizma v Žužemberku in okolici izkazati pred Italijani, kot so se v vseh drugih krajih. Najprej je bila na vrsti ovaduška preizkušnja, nato pa so belogardisti prostovoljci že korakali skupaj s trebanjskimi fašisti na akcije proti partizanom. Tako so si prislužili pravico do ustanovitve svoje čete, kar so storili 5. oktobra 1942. Že 12. oktobra so dobili 100 pušk. Četni poveljnik jih je razdelil prostovoljcem in prisilno mobiliziranim iz vasi med Žužemberkom in Ajdovcem. Bela četa je bila zlasti dejavna v smeri proti Ajdovcu, patroljirala pa je po vseh vaseh v Suhi krajini.

Gabrijel Mokorel, belogardistični aktivist je po popolnem porazu belogardistov na Suhorju in Ajdovcu je ves demoraliziran in prestrašen v svojem pismu z dne 20. decembra 1942 ternal, »da so po Ajdovcu žužemberški belogardisti popolnoma brez reda. Straže, da so nezanesljive, patrolje pa nimajo nobene volje za bojevanje in da zato že pet noči ni zatisnil očesa. Vse zveze s sosednjimi postojankami so prekinjene, ker imajo partizani zasedeno vse območju. »Če bo prišlo do boja«, je napisal, »vemo že naprej, da bo vse izgubljeno Zadnji naboj bom imel zase Katastrofa je pred vrati. Igramo na poslednjo karto. Če ne bo prišla pomoč v orožju in vojakih, bo vse izgubljeno. Samo druge puške in popolna reorganizacija more še rešiti, kar je ostalo.....« (Franček Saje, Belogardizem, druga dopolnjena izdaja, str. 467-468).

Gubčeva brigada se je odločila za napad na Žužemberk. Moralno so pritiskali zlasti na tiste belogardiste, ki so bili prisilno mobilizirani. V ta namen so izdelali letak, v katerem so opisali boj za Ajdovec in usodo njegove posadke. Letak je opisoval prizore pri pozivanju ajdovške posadke k vdaji. Postojanka, da je bila likvidirana, ker se belogardisti niso hoteli vdati. Pri tem pa jih je mnogo padlo in zgorelo v prosvetnem domu. »Belogardisti! Predajte se. Bežite iz belogardističnih vrst! Ne služite več Italijanom in izdajalski slovenski gospodi!« Tako je bilo besedilo razglasa, ki nadaljuje: »Slovenska partizanska vojska vam jamči življenje in osebno svobodo, če se predate, ko vas pozovemo, ali če pribežite k nam!« »ne pozabljajte, da so vas rodile slovenske matere!« »Škoda je vaših življenj!« »Zmaga je naša. Ne računajte več na italijansko pomoč, ker ste vi sami Italijanom v pomoč in ste njihovi hlapci.« »Živela svoboda in naša boljša bodočnost, ki je na obzorju!«.

Razglas je bil preko terenske organizacije poslal v postojanko in kakor so zatrjevali aktivisti, razdeljen tako, da so ga lahko prebrali vsi belogardisti. Nato so aktivisti organizirali sestanek med komandantom belih ter komandantom in političnim komisarjem Gubčeve brigade. Do sestanka je prišlo še isti večer, ko je bila brigada že pripravljena na napad. Vsaka stran je s sabo pripeljala sedem oboroženih spremljevalcev. Na trati pri Zafari ste se v noči 21. decembra ob 21. uri sestali delegaciji. Najprej sta komandant in politični komisar Gubčeve brigade pojasnila poveljniku belogardistov in njegovemu spremljevalcu, da so njihova dejanja in podpiranje italijanskih okupatorjev nesmiselna, da so izdajalska. Belogardisti naj vidijo, da netenje državljsanske vojne koristi samo okupatorju, zato naj prekinejo svoje sodelovanje z Italijani in naj se priključijo partizanom. Zajamčila sta vsem amnestijo in svobodo pri odločanju, ali se bodo vključili v brigado ali pa bodo odšli domov. Belogardistični komandant je odgovoril, da se borijo za vero in da ne nameravajo napasti partizanov, če jih bodo ti pustili pri miru. On sam pa nima pooblastil za sklepanje dogovorov o tako daljnosežnih odločitvah, kot jih predlagajo partizani. Videlo se je, da belogardisti niso pripravljeni sprejeti kakršnih koli predlogov Gubčeve brigade, pač pa bi jim bil v sedanjem položaju koristen sporazum o začasnem nenapadanju, zakaj očitno je bilo, da se počutijo slabe in da se boje partizanskega napada. Ker pogovori niso obrodili zaželenega sadu, sta se delegaciji po dvajsetminutnem pogovoru razšli. Belogardisti so odhiteli v postojanko, Gubčeva brigada pa ja začela vnaprej pripravljen napad.

Italijani in belogardisti so bili dobro zabarikadirani v stavbi sodišča. Po hitrem pohodu proti Žužemberku se je predhodnica Gubčeve brigade najprej prikazala pred starim gradom. Belogardisti so se iz gradu umaknili v stavbo sodišča. Minerskim skupinam se je večkrat uspelo približati sodišču in ga minirati, toda brez večjega uspeha. Zato so se borci pripravili, da bi stavbo sodišča zažgali. Prinesli so dolge droge in gorečo slamo poriniti do podstrešja. Stavba se je vnela in ko je že vse kazalo, da se bo ogenj razširil po vsem sodišču.

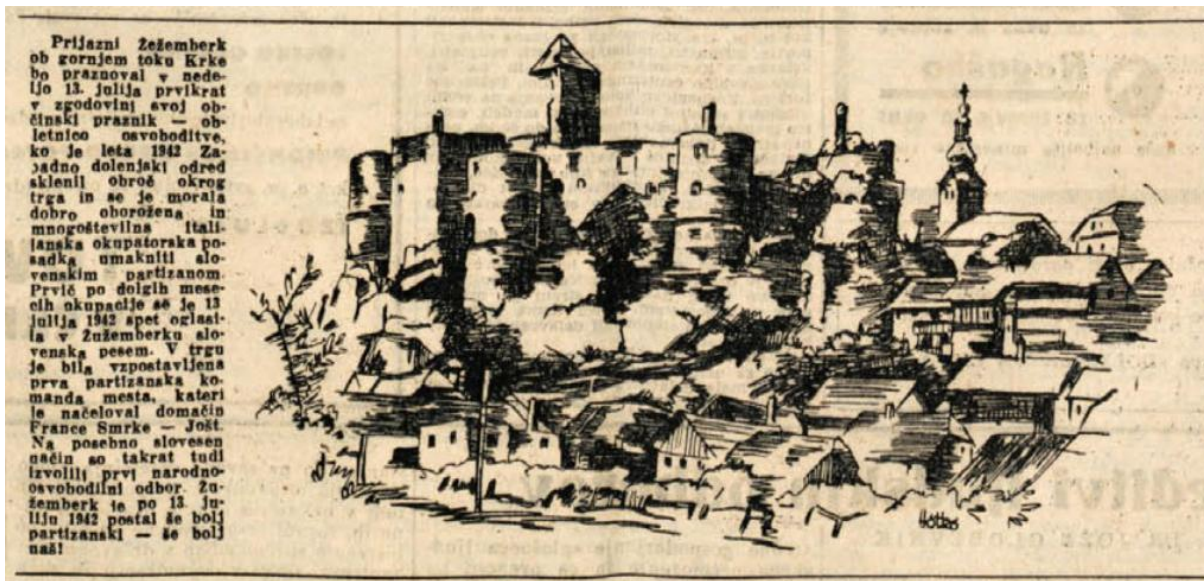
Kurirji so proti jutru prinesli novico, da se iz Trebnjega približujejo Italijani. Dne 22. decembra zjutraj so

Italijani vdrli v Žužemberk. Napad na Žužemberk se ni posrečil. Prvi partizanski napad na Žužemberk je odprl vrsto čedalje močnejših napadov, ki so v zgodovini narodnoosvobodilne vojne zavzemali zelo vidno mesto. Izdajalski belogardizem, ki pri prvem poskusu ni bil iztrebljen, je zaplodel mrežo umazanega sodelovanja z vsemi okupatorji ter zločinske dejavnosti proti lastnemu narodu, ki jim težko najdemo enake na vsem slovenskem. Žužemberk je še mnogokrat srečal Gubčevo brigado in njene borce, ki so se zmeraj zelo trudili, da bi ga osvobodili.



Cerkveni stolp – mitralješko gnezdo

Po umiku Gubčeve brigade na območje Ajdovca je v Žužemberk prodrla italijanska kolona, ki je hitela obleganim na pomoč. Naslednji dan so se belogardisti in Italijani začeli seliti v utrjeno farno cerkev, prosvetni dom in župnišče. Vsenaokrog so se obdali z obzidjem, bunkerji, rovi, v cerkvenem stolpu pa so namestili mitralješka gnezda. Tako je nastala vojaško najpomembnejša točka v dolini Krke.



Vir: Dolenjski list, št. 28, julij 1952

Osvoboditev Žužemberka

Žužemberk, ki je po svojem položaju najpomembnejša strateška točka v gornji dolini Krke, bi morale prav sredi julija partizanske enote napasti in za vsako ceno osvojiti. Zadevna povelja je Glavno poveljstvo že izdalo Proletarskemu partizanskemu udarnemu bataljonu Toneta Tomšiča in štabu Zapadnodolenjskega odreda. Vtem pa so Italijani sami nenadno Žužemberk izpraznili. Ko so partizanske enote že zavzemale položaje okoli Žužemberka in postavljale zasede ob vseh dohodnih cestah, je ob Krki navzgor prodirala motorizirana italijanska kolona in s tanki prišla v Žužemberk, da zavaruje evakuacijo tamkajšnje posadke, ki se je tiho pripravljala na odhod. Še v tem 13. julija je na 11 kamionih in nekaj vozovih v spremstvu treh tankov krenila po gorenji poti, skozi Zafaro in Trebče ter Sadinje vas na Dvor, da tako ves premik izvede kar najmanj opazno. Šele ko je vsa kolona od Dvora naprej prodirala po cesti proti Straži, so jo opazile partizanske patrulje, ki so prežale onstran Krke.

Ko je poveljstvo 1. čete 3. bataljona ZDO zvedelo za ta premik, je vsa četa krenila s položaja pod Laščami in hitela po desnem bregu proti Soteski ter nasproti zaselka Grmade dohitela sovražno kolono in jo obstreljevala. Žužemberk pa so zasedli hrabri borci Proletarskega bataljona in čete ZDO. V Žužemberku je bila postavljena prva komanda mesta v Sloveniji, ki ji je poveljeval Franc Smrke-Još. Komandant Glavnega poveljstva Franc Leskošek-Luka je komandi mesta podaril svilen zastavo.



Ive Subic: KURIRJA

Vir: Dolenjski list, julij 1961

OBČINSKI PRAZNIK V ŽUŽEMBERKU

13. julija bodo občani Žužemberka prvikrat proslavili občinski praznik. Spominjali se bodo velikih dogodkov iz narodnoosvobodilne vojne. — Delavna Zveza borcev bo ob dveh popoldne odkrila spominsko ploščo v spomin na tiste velike, slavne in krvave dogodke, za katere je preteklo v letih domovinske vojne tudi v Žužemberku toliko dragocene krvi. Vloga, ki jo je odigral Žužemberk v letih NOB, je nad vse važna v naši zgodovini. Ze starodavni grad, ki mu zob časa neizprosno izpreminja lice, je v svoji preteklosti doživljal burne in krvave borbe s Turki. Danes pričajo o tem sive zidine in pisane besede. Živ je spomin na tlačanska leta, svež, vse preveč svež pa je spomin na nezasiljano izdajstvo pri farni cerkvi in župnišču, v katerem so marsikomu napisali krvavo sodbo po nedolžnem. Spominska plošča bo povorila nam in poznim rodovom, da je slovensko ljudstvo, oropano svobode, zgrabilo za puške in neusmiljeno udarilo.

V tej epopeji je Žužemberk doprinesel vrsto dogodkov, nad vse pomembnih za komaj minulo slavno preteklost. Ze leta 1941 so se v bližini Žužemberka pričele zbirati prve partizanske enote, ki so 26. marca 1942 prvič napadle karabinjsko postajo v trgu. Heroj Daki — Stane Semič — je sovražnika pri Znojilah pri Krki pošteno namlatil. Ker je bilo stanje za močno obojoroženo italijansko postojanko v Žužemberku čedalje nevarnejše zaradi stiskajočega se partizanskega obroča, so 13. julija 1942 Italijani trg zapustili in se umaknili v Novo mesto. Še istega dne je Zahodnodolenjski odred zasedel Žužemberk, v katerem je bila postavljena prva partizanska komanda mesta na

osvobojenem slovenskem ozemlju. Komandant mesta je bil domačin Franc Svrčke-Još. Posebno slovesno je bil z demokratičnimi tajnimi volitvami izvoljen tudi prvi narodnoosvobodilni odbor. Prvi komandi mesta je podelil takratni komandant Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet tovariš Franc Leskošek-Luka svitleno slovensko zastavo.

S pomočjo prižnic se je sovražnik naslonil na domače izdajalce — sam namreč ne bi ničesar opravil proti enotnemu ljudstvu in sili partizanskih pesti. Iz farovžev in s prižnic se je začela sramotna gonja proti slovenskemu vse-ljudskemu upor. Kri je tekla, skoraj povsod po krivdri izdajalcev lastnega naroda. V noči 24. julija 1943 je začela napadati Gubčeva brigada nezavzetne utrjene postojanke okupatorja. Cankarjevci so v zaletu porušili postojanko v Zafari. Sovražnik se je po tridnevnih strašnih bojih rešil s pomočjo tankov, topništva in letalstva. Po kapitulaciji Italije so partizani zasedli Žužemberk, zaradi varnosti in bombardiranj pa so ga kmalu spet izpraznili. V letu 1944 je bil Žužemberk važno zaledno oporišče za preskrbovanje in opremo brigad. Oprosmen delež so doprinesli številni mlinci, ki so oskrbovali brigade s potrebno hrano. Sovražnik je vse to zasledil in je 23. aprila 1944 z vso silo navalil na trg. Slovenske brigade so se začele zgrinjati v jeklen obroč ter so se borile z navdušenjem in požrtvovanjem kakor malokdaj. Po tridnevnih bitkah, v katerih so postojanke vsak trenutek menjavale gospodarje, so partizani 4. maja zlomili sovražnikovo podpor. V jeseni 1944 so Nemci za vsako ceno hoteli osvoboditi ozemlje osrednje

Dolenjske, katere obrambo so naslonili na Žužemberk. Od jeseni 1944 do spomladi leta 1945 so divjali v Žužemberku in njegovih okolici neprestani boji. To so bile strašne in krvave bitke, najstrašnejše izmed vseh, kar jih je bilo v letih narodnoosvobodilnega boja. Žužemberk je krvavel, bombe so ga rušile še in še. Ko so se partizani zaradi taktičnih razlogov umaknili iz Žužemberka in Suhe krajine, je sovražnik z domobranci na čelu začel s pokoli. Z vednostjo in blagoslovom duhovnikov je potekla ena izmed največjih tragedij na Dolenjskem. Na kraju plošče je kamnosek uklesal s okornim dletom rdeče črke, da je padlo in bilo pomorenjenih na najbolj zverinski način 117 Žužemberčanov, med njimi tudi šestletni otročiček Jurček.

S skromno spominsko ploščo se bodo Žužemberčani spominjali dragih občanov ob svojem prvem občinskem prazniku. Glasno bo pričala nam in našim pokolenjem, da se je slovensko ljudstvo navzlic peščici sramotnih izdajalcev, katerim so načelovali duhovniki, borilo pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije, združeno v vse-ljudski Osvobodilni fronti, za svoj goli obstoj proti tisočkrat močnejšemu nasilnemu fašističnemu okupatorju. Z nešteti štiva-mi in s trpljenjem je zoraolo globoke temelje naši novi dragi domovini. V vogelni kamen te mogočne staube pa je zapisalo za večne čase, da si bomo na svoji zemlji sami gospodarili.

Sl. Hotko

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU —
GOTOV USPEH!

Vir: Dolenjski list št. 28, julij 1952

Viri:

Srečko Kodre, Vstaja v mojem kraju 1943.

Slavko Hotko, Krajevna kronika NOB.

Janko Jarc, Partizanski Rog.

Naša obramba, leto 1, št. 10, Novljan, Drugi napad na Žužemberk.

Tina Zupančič, Frata.

Rudi Pušenjak, Spomini proletarca.

Hinko Bratoš - Oki, Dnevnik partizana.

Zbornik dokumentov in podatkov o NOV jugoslovanskih narodov. Del VI.

Ambrožič, Lado-Novljan, (1972), Gubčeva brigada, Odbor Gubčeve brigade, Partizanska knjiga, (str. 105-112)

Občani: Franci Lavrič, Rezka Šušteršič, Jože Gliha, Jože Longar, Antonija Travnika, Fani Baša.

OO ZB za vrednote NOB Žužemberk, april 2023